

کلیات بررسی تحلیلی مسائل آرشیوی کشورهای مستقل مشترک المنافع (قسمت سوم)

چکیده

در سال ۱۹۹۸ م. شورای جهانی آرشیو، بر ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی درباره مسائل آرشیوی در کشورهای مستقل مشترک المنافع در خلال سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۹ تاکید کرد و ساز و کار ایجاد و توسعه آن را فراهم نمود. پرسشنامه‌ای جامع در این خصوص تدوین و نسبت به جمع آوری اطلاعات از ده کشور مستقل مشترک المنافع اقدام شد. ماحصل تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه، در قالب کتابی تحت عنوان بررسی کلیات مسائل آرشیوی کشورهای مستقل مشترک المنافع به زبان انگلیسی به چاپ رسید که در هر شماره از فصلنامه، ترجمه بخشهایی از آن، از نظر خوانندگان ارجمند می‌گذرد. قسمت اول و دوم، تحت عناوین قوانین مربوط به مسائل آرشیوی و مدیریت آرشیو در نظام دولتی، به چاپ رسیده است. آنچه در پی می‌آید، بخش دیگری از کتاب مذکور می‌باشد.

بخش پنجم - وضعیت حمایت و پشتیبانی از شعبه‌های
آرشیوی کشورهای مستقل مشترک المنافع
۱.۵. بررسی تحلیلی پاسخهایی که خدمات آرشیوی کشورهای مزبور،

نویسندگان :

ن. م اندریوال، ا. بلیانینا و گ. لارینا
و. و. اولوبکایا الف. و پانووا ان. ساخارووا
ا. ل. سولومینا
مسکو ۲۰۰۲

برگردان به انگلیسی : ن. ازوروا

برگردان به فارسی : ابوالفضل کیانی بختیاری

به پرسشنامه جامع داده‌اند، بیانگر آن است که در خلال سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱، توسعه شعبه‌های آرشیوهای کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، به مدد بودجه عمومی کشورهای عضو صورت گرفته است. در این میان روسیه، علاوه بر آن از حمایت انجمنهای بین‌المللی هم برای توسعه شعبه‌های آرشیوی بهره‌مند بوده است.

۲.۵. خدمات آرشیوی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، بر این باورند که برای توسعه مؤثر مسائل آرشیوی، حمایت مالی، می‌باید افزایش پیدا کند؛ لیکن هر کدام از این کشورها میزان افزایش را متفاوت و به شرح ذیل اعلام داشته‌اند:

ارمنستان، گرجستان و قرقیزستان ۵ برابر

بیلاروس ۱۰ برابر

قزاقستان ۷ تا ۸ برابر

مولداوی ۲ تا ۳ برابر

روسیه ۲ تا ۵ برابر

تاجیکستان ۲ برابر

۳.۵. در سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱، مخازن جدید آرشیوی در ۵ کشور از کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، ساخته شده است. بنابراین به رغم اوضاع نابسامان در این کشورها، برخی از آنها، امکانات مالی برای احداث مخازن جدید فراهم کرده‌اند؛ و این موضوع، نکته مثبتی در توسعه مسائل آرشیوی محسوب می‌شود.

۴.۵. براساس پاسخهایی که کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، در خلال سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱ به پرسشنامه جامع داده‌اند، برخی از ساختمانها و مخازن، به شرح ذیل به شعبه‌های آرشیوی انتقال یافته است: ۶ ساختمان به جمهوری آذربایجان، ۱ ساختمان به ارمنستان، ۲ ساختمان به بیلاروس، ۴ ساختمان به گرجستان، ۶۰ ساختمان به قزاقستان، ۲۸ ساختمان به قرقیزستان، ۱ ساختمان به مولداوی؛ برخی از مخازن نیز به سطوح منطقه‌ای منتقل شده است که اطلاعات کاملی در این باره وجود ندارد، تنها در تاجیکستان ۱ مورد و در اوکراین ۳۸۵ مورد انتقال صورت پذیرفته است.

۵.۵ و ۶.۵. خدمات آرشیوی ۱۰ کشور یاد شده، اعلام کرده‌اند که در حال حاضر به فضای آرشیوی جدید نیاز دارند. درخواست هر کدام از آنان، به شرح زیر بوده است:

آذربایجان ۱۲۰۰۰ مترمکعب؛

ارمنستان ۷۰۰ مترمکعب؛

بیلاروس ۸۷۰۰۰ مترمکعب؛

گرجستان (اطلاعات موجود نیست).

قرقیزستان ۳۱۶۷/۵ مترمربع؛

مولداوی ۷۵۰۰ مترمربع؛

تاجیکستان ۵۰۰۰ مترمکعب؛

روسیه ۴۱۰۰۰۰ مترمربع؛

قزاقستان (اطلاعات موجود نیست).

آرشیوهای فدرال و فدراسیون آرشیوهای تابعه ۲۵۰۰۰۰ مترمکعب.

۷.۵. بررسی پاسخهای داده شده درباره وضعیت زیرساختهای فنی در شعبه‌های آرشیوی دولتی در کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، نشان می‌دهد که خدمات آرشیوی ۶ کشور (آذربایجان، ارمنستان، قزاقستان، مولداوی، روسیه و اوکراین) اعلام داشته‌اند که از نظر زیرساختهای فنی، برای شعبه‌های آرشیوی شرایط مطلوبی دارند. مابقی کشورها، بر این اعتقادند که شعبه‌های آرشیوی از نظر زیرساختهای فنی به طور کامل توسعه پیدا نکرده‌اند. خدمات آرشیوی جمهوری تاجیکستان، ابراز داشته است که در خلال سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱، تجهیزات فنی خریداری نکرده است.

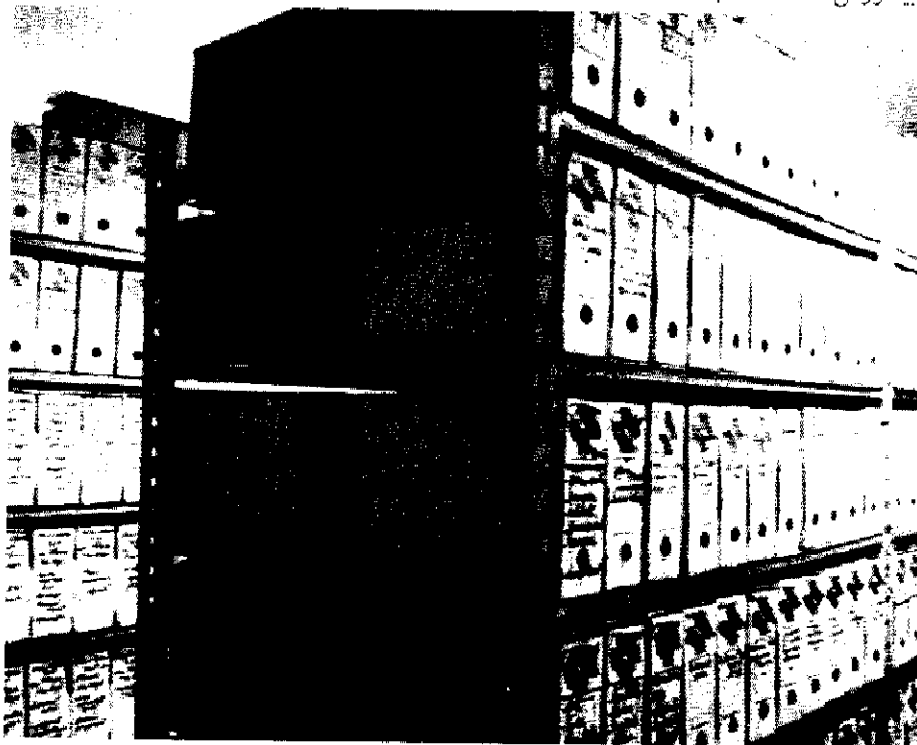
بنابراین در سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱ خدمات آرشیوی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، بودجه‌ای برای خرید به مؤسسات آرشیوی خود اختصاص نداده‌اند.

۸.۵. در سالهای ۱۹۹۸، ۱۹۹۱، ارمنستان، بیلاروس، گرجستان، روسیه و اوکراین، تجهیزات فنی و مواد هزینه‌بر را از طریق حمایتهای انسان دوستانه دریافت نموده‌اند. سایر کشورها هم از این قبیل کمکها بهره‌مند گشته‌اند و تنها تاجیکستان، در این باره پاسخی به پرسشنامه نداده است.

۹.۵. در خلال سالهای مذکور، ۶ کشور تجهیزات مناسب برای شعبه‌های آرشیوی خود فراهم نموده و ۴ کشور (آذربایجان، قزاقستان، مولداوی و تاجیکستان)، به این امر مبادرت نموده‌اند.

حتی با وجود شرایط اقتصادی پیچیده، خدمات آرشیوی این کشورها، اعتبارات مالی لازم را برای بهبود شرایط کاری مستخدمان خود فراهم نموده‌اند.

۱۰.۵. نه کشور مستقل مشترک‌المنافع، وضعیت کنونی حمایتهای پشتیبانی از شعبه‌های آرشیوی را حداقل دانسته و جمهوری آذربایجان، آن را برای

توسعه مؤثر، کافی ندانسته است.

نتیجه آنکه در خلال سالهای ۱۹۹۱-۹۸، هیچکدام از کشورهای مستقل مشترک المنافع، شعبه‌های آرشویی خود را به طور کامل حمایت و پشتیبانی مالی نکرده‌اند.

بنابراین برای توسعه مؤثر مسائل آرشویی اعتبارات مالی، می‌باید به طور قابل ملاحظه‌ای در ۱۰ کشور یادشده افزایش یابد.

به رغم شرایط نابسامان اقتصادی در کشورهای مشترک المنافع، برخی از این کشورها، توانسته‌اند برای احداث ساختمان و مخازن جدید، اعتباراتی فراهم نمایند.

خدمات آرشویی برخی از کشورها، لوازم و ابزار فنی برای شعبه‌های آرشویی تابعه خود تهیه نموده‌اند که این موضوع، برای توسعه مسائل آرشویی، نقطه مثبت محسوب می‌شود.

وضعیت زیرساختهای فنی تمام کشورهای مستقل مشترک المنافع، مشابه است و به شرایط اقتصادی آنان بستگی داشته است. در سالهای ۱۹۹۱-۹۸ خدمات آرشویی، از منابع و زیرساختهای فنی مؤسسات آرشویی به طور کامل حمایت نموده است. هر چند کشورها برای حل این مشکل تلاش نموده‌اند، وضعیت حمایت و پشتیبانی از مؤسسات آرشویی کشورهای مستقل مشترک المنافع رضایت بخش نمی‌باشد.

بنابراین یکی از وظایف عمده خدمات آرشویی، افزایش سطوح حمایت و پشتیبانی از شعبه‌های آرشویی است.

بخش ۶- وضعیت تحصیل منابع مالی آرشوهای دولتی در خلال سالهای ۱۹۹۱-۹۸

۲.۶ و ۱.۶. بررسی پاسخهای داده شده به پرسشنامه جامع، نمایانگر این نکته است که اصول و قواعد تحصیل بودجه در سالهای ۱۹۹۱-۱۹۹۸ در ۵ کشور از ۹ کشور مستقل مشترک المنافع (ارمنستان، قزاقستان، روسیه، تاجیکستان و اوکراین) تغییری نداشته است. مابقی ۵ کشور نیز از زمان اتحاد جماهیر شوروی، وضعیت مشابهی داشته‌اند.

۳.۶. میزان جذب منابع، در حال حاضر در قیاس با سال ۱۹۹۰ تغییرات عمده‌ای داشته و البته اوکراین، از این قاعده مستثنی بوده است.

میزان جذب و تحصیل منابع مالی، به شرح زیر متغیر بوده است:

آذربایجان ۵۰٪ کاهش

ارمنستان ۴۰٪ کاهش

بیلاروس ۱۰٪ کاهش

گرجستان. کاهش

قزاقستان ۲۹۵٪ کاهش

قرقیزستان ۲۷۵٪ کاهش

مولداوی. افزایش

روسیه ۱۵/۴٪ افزایش

تاجیکستان ۵٪ افزایش

بنابراین میزان تحصیل منابع در ۶ کشور، از ۵۰ تا ۵۵٪ کاهش و در ۳ کشور بیلاروس، مولداوی و روسیه، افزایش داشته است.

۴.۶. خدمات آرشویی کشورهای مستقل مشترک المنافع، معتقدند که دلایل افزایش تحصیل منابع، عبارت است از:

بازنگری در قواعد و اصول مؤسسات آرشویی؛

تقویت اشکال گوناگون مالکیت؛

ادغام و ترکیب وزارتخانه‌ها و مراکز؛

تغییر در وضعیت مؤسسات؛

خصوصی سازی مؤسسات، سازمانها و شرکتها؛

تغییر تحصیل منابع؛

اصلاح ساختار و ادغام مؤسسات.

کشورهای مستقل مشترک المنافع، دلایل افزایش تحصیل منابع را، تغییر آرام وضعیت اقتصادی کشور و افزایش سازمانهای عمومی بویژه در مولداوی، ایجاد مؤسسات با مالکیت غیردولتی (در بیلاروس)، ایجاد سازمانهای اقتصادی، عمومی و سیاسی غیردولتی، ایجاد ساختارهای جدید دولتی، به واسطه اصلاحات اجتماعی و اقتصادی در کشورها بویژه روسیه دانسته‌اند.

۵.۶. در ۸ کشور از ۱۰ کشور مستقل مشترک المنافع، منابع مالی آرشوهای دولتی، به واسطه میزان نگهداری اسناد تجاری، عمومی و یاسایر اسناد غیردولتی، با مالکیت خصوصی صورت می‌پذیرد.

نتیجه آنکه در سالهای ۱۹۹۱-۱۹۹۸، قواعد و اصول تحصیل منابع مالی در ۵ کشور مستقل مشترک المنافع، با تغییراتی مواجه شده است و در ۵ کشور دیگر، بر اساس ساختارهای نظری و روشهای وضع شده در دوره‌های پیشین صورت پذیرفته است. بجز مولداوی، تقریباً در تمام کشورها، تحصیل منابع بر اساس برنامه بوده است. میزان تحصیل منابع مالی در اکثر کشورها، متفاوت بوده است در بعضی از کشورها، با کاهش قابل ملاحظه تا ۵۰٪ و در بعضی دیگر با افزایش از ۱۰ تا ۱۵٪ برخوردار بوده است.

دلایل این تغییر، به عواملی همچون تغییر در نظامهای دولتی، وضعیت اقتصادی و حیات سیاسی این کشورها بستگی داشته است.

تمام کشورهای مستقل مشترک المنافع، در خصوص ایفای نقش فعال نگهداری اسناد تجاری، عمومی و غیردولتی و همچنین اسناد مربوط به اشخاص، برای آگاهی نسلهای آتی، دارای ویژگی مشترک می‌باشند.

